

Особливості становлення моральної самосвідомості підлітків

Короп Л. М.
Студентка 2 курсу
спеціальності 053
«Психологія»
науковий керівник:
Кузьменко Ю. В.
к. психол. н., доцент

-
- **Об'єкт дослідження:** моральна самосвідомість підлітка.
  - **Предмет дослідження:** психологічні особливості становлення моральної самосвідомості в підлітковому віці.

-
- **Мета дослідження:** теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості становлення моральної самосвідомості підлітків.
  - **Гіпотеза дослідження:** становлення моральної самосвідомості підлітків буде ефективним за умови конструктивних психолого-педагогічних впливів на її складові.

□ Завдання дослідження:

1. обґрунтувати теоретико-методологічні та методичні засади вивчення проблеми розвитку моральної самосвідомості підлітків;
2. емпірично дослідити особливості становлення моральної самосвідомості в підлітковому віці;
3. розробити та апробувати програму розвитку моральної самосвідомості в підлітковому віці.

МЕТОДИ І МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- теоретичні: аналіз та узагальнення здобутої інформації, системний аналіз, узагальнення теоретично-методологічних підходів до досліджуваної проблеми;
- емпіричні: методика «Вивчення особистісної рефлексії й інтроспекції», (І. Зверєва, Л. Коваль і П. Фролов), методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокич, експрес-діагностика емпатії (І. Юсупов), методика «Визначення самооцінки» (Р. Овчарова); методика «Моє розуміння особистісних якостей людини», І. Булах.
- статистичні: t-критерій Стьюдента для визначення відмінностей в показниках.

Складові моральної самосвідомість підлітка

Когнітивна

розуміння
моральних
понять

моральні
переконанн
я та ідеали

моральна
рефлексія

Емоційно-ціннісна

Розвиток
домінуючих
цінностей: почуття
відповідальності,
емпатії, що
впливають на
моральні позиції,
вибір цілей,
інтересів,
мотивацію
поведінки

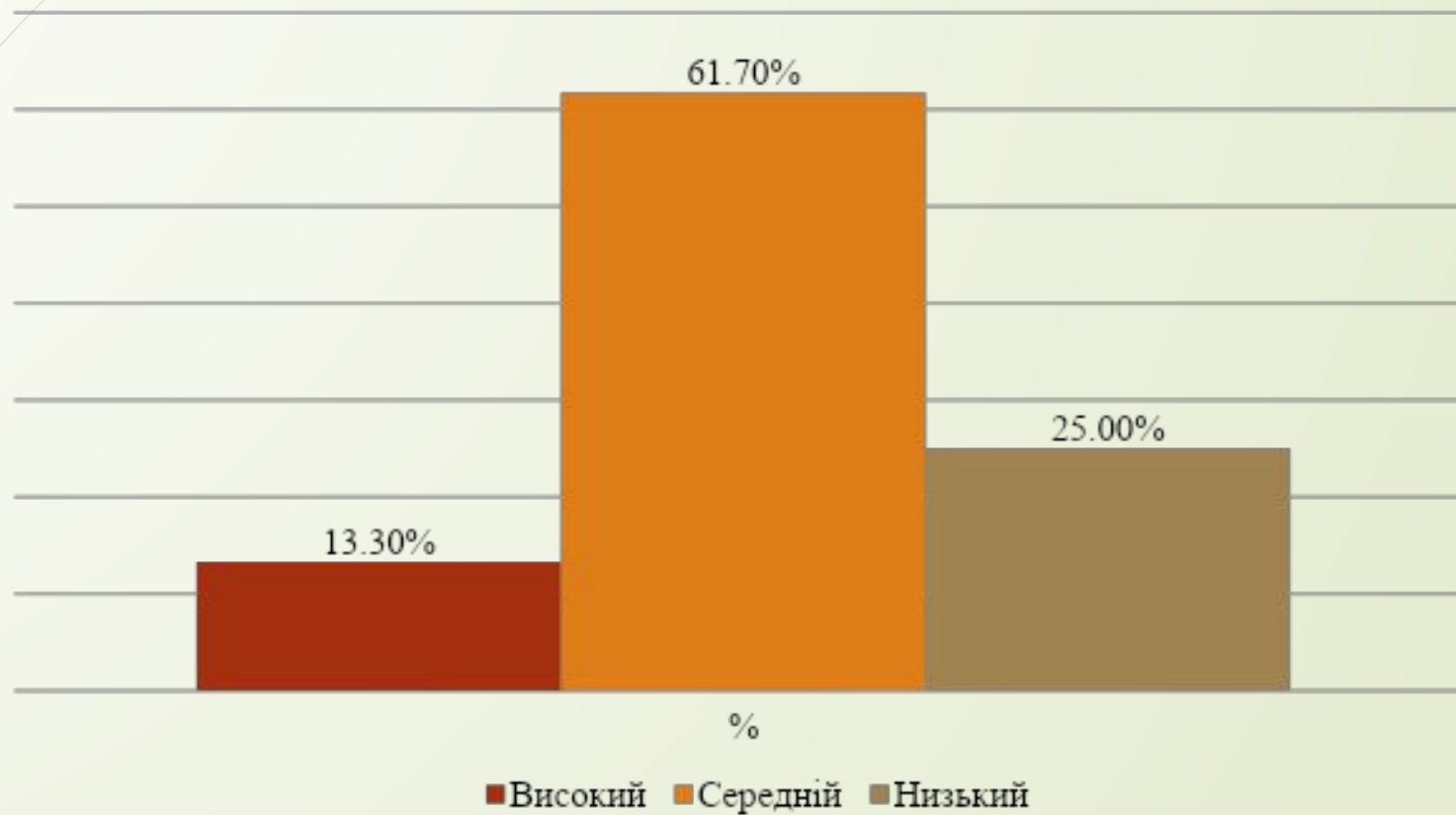
Поведінкова

самоконтроль

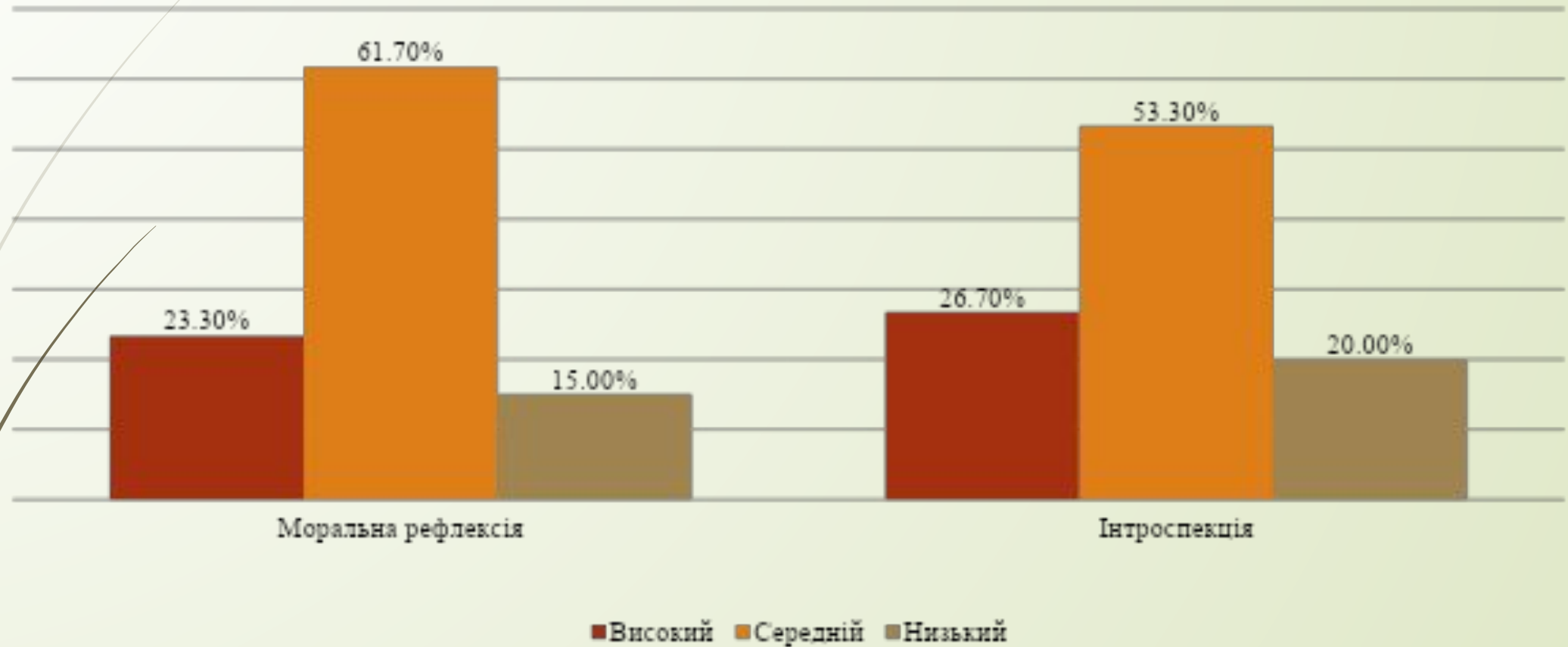
моральний
вибір

моральні
вчинки

Результати дослідження емпатії за методикою І. Юсупова

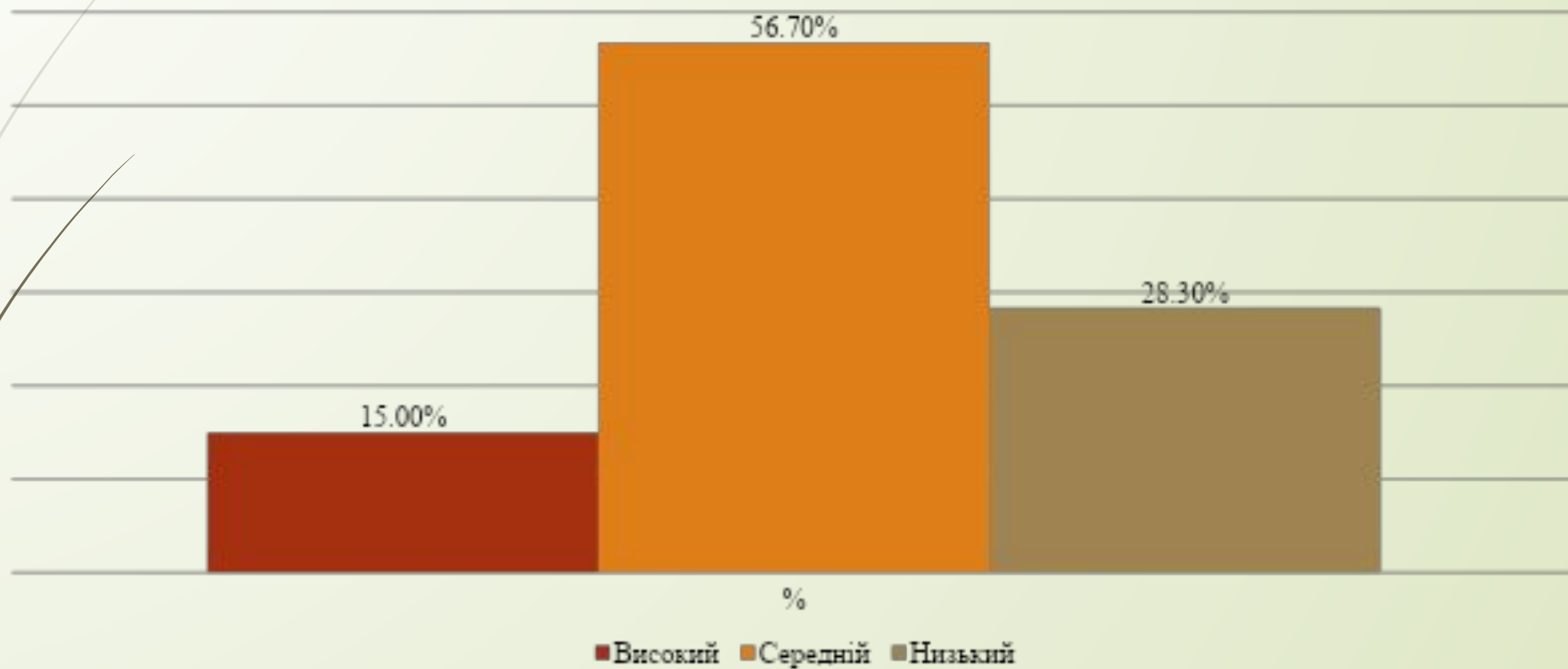

Результати дослідження особистісної рефлексії й інтроспекції за методикою І. Зверєвої, Л. Ковалю і П. Фролова

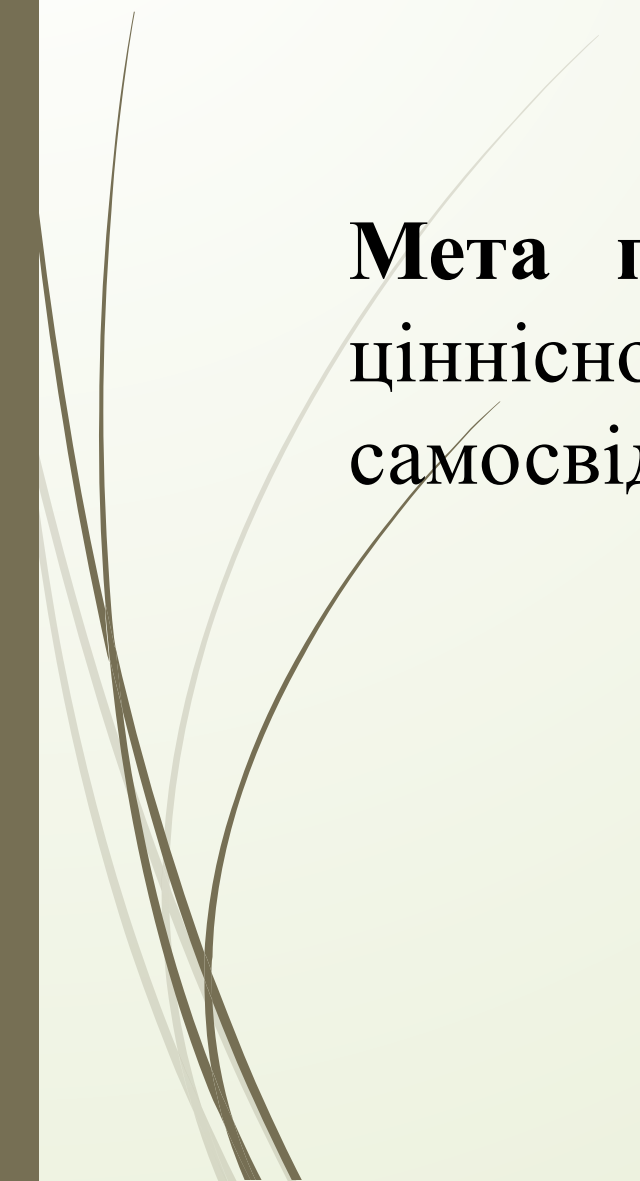
Результати дослідження моральних якостей особистості за методикою І. Булах

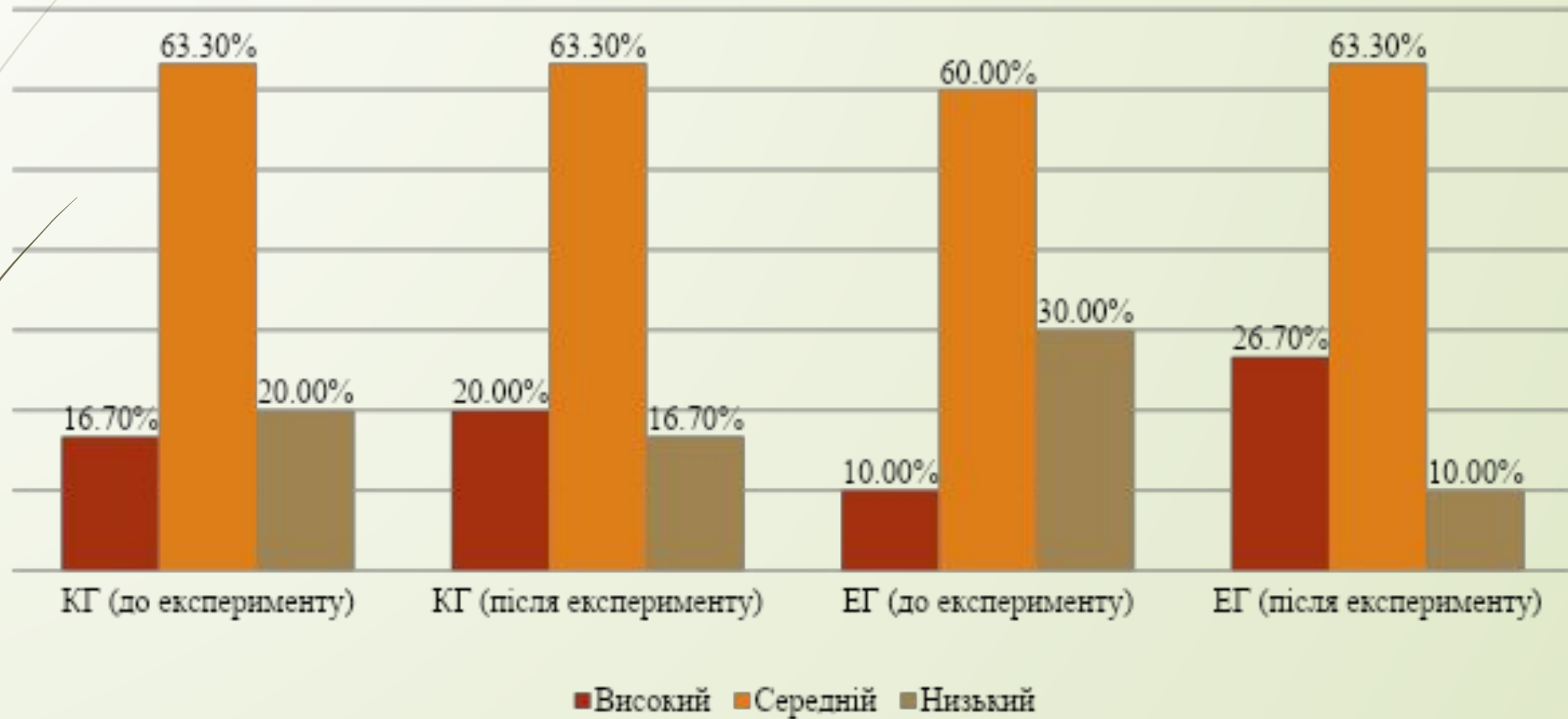

Програма розвитку моральної самосвідомості в підлітків

Мета програми: розвиток когнітивного, емоційно-ціннісного і поведінкового компонентів моральної самосвідомості підлітків.

Порівняльний аналіз дослідження рівня емпатії за методикою І. Юсупова

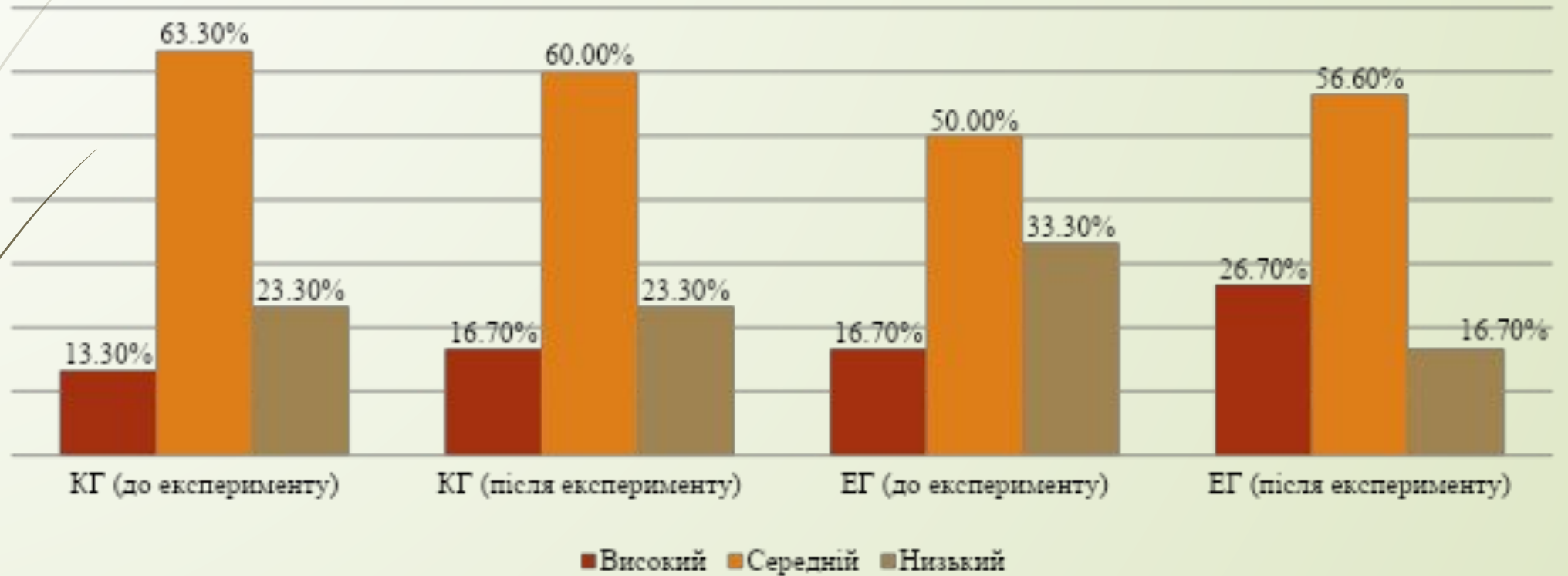
Порівняльний аналіз дослідження особистісної рефлексії й інтроспекції у контрольній групі за методикою І. Зверєва, Л. Коваль і П. Фролова

Порівняльний аналіз дослідження особистісної рефлексії й інтроспекції в експериментальній групі за методикою І. Зверєва, Л. Коваль і П. Фролова

Порівняльний аналіз дослідження моральних якостей особистості за методикою І. Булах

Практична значущість дослідження полягає у тому, що розроблена та апробована програма розвитку моральної самосвідомості підлітків. Дані про особливості моральної самосвідомості підлітків та умови її розвитку можуть бути використані у написанні підручників і посібників з педагогічної та вікової психології, а також практичними психологами, соціальними працівниками та вчителями закладів освіти у моральному вихованні школярів.

